

Prysiashniuk, S. V., Novodvorska, V. V., and Liubar, O. O. "Zemelni resursy yak ob'ekt bukhhalterskoho obliku" [Land resources as an object of accounting]. *Zbirnyk naukovykh prats VNAU. Ser.: Ekonomichni nauky*. Vol. 2, no. 1 (2012): 219-223.

Sharov, S. Yu. "Uchet ekologicheskogo faktora v ramkakh systemy makroekonomicheskoy informatsii (na primere vodnykh resursov)" [Accounting for the environmental factor in the framework of the system of macroeconomic information (using the example of water resources)]: *avtoref. dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.05*, 2004.

Sokhnich, A. Ya. *Problemy vykorystannia ta okhorony zemel v umovakh rynkovoï ekonomiky* [Problems of using and protecting land in a market economy]. Lviv: Ukrainski tekhnologii, 2002.

Tkachenko, N. M. "Aktualni pytannia obliku zemelnykh dilianok Ukrainy v umovakh riznykh form vlasnosti" [Actual issues of accounting of land plots of Ukraine in conditions of different forms

of ownership]. *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*, no. 2 (2010): 162-165.

Tranchenko, L. V., and Tranchenko, O. M. "Zemelni resursy yak holovnyi zasib rozvytku natsionalnoi ekonomiky" [Land resources as the main means of development of the national economy]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia»*. Ser.: *Ekonomika*, no. 21 (2013): 94-98.

Tsitska, N. Ye. "Aktualni pytannia obliku zemel silskohospodarskoho pryznachennia" [Topical issues of accounting for agricultural land]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. 2015. <http://global-national.in.ua/issue-6-2015/14-vipusk-6-lipen-2015-r/1154-tsitska-n-e-aktualni-pitannia-obliku-zemel-silskogospodarskogo-pryznachennia>

Yurchenko, T. V. "Zemelni resursy yak ob'ekt bukhhalterskoho obliku" [Land resources as an object of accounting]. *Ahrosvit*, no. 3 (2017): 43-51.

УДК 657.6.005

ЯКІСТЬ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ВІДПОВІДНО ДО ВИМОГ SOX

© 2017 **МИСЮК В. О.**

УДК 657.6.005

Мисюк В. О. Якість системи внутрішнього контролю відповідно до вимог SOX

Беручи до уваги актуалізацію проблемних питань, пов'язаних із включенням вітчизняного ринку до зони відкритої економіки, постає питання оцінки якості контрольного середовища представлених на ньому компаній. Одним із напрямків підвищення надійності системи внутрішнього контролю (СВК) є її оцінка на відповідність положенням Sarbanes – Oxley Act (SOX). Саме тому проблемним питанням на сьогодні для таких компаній є формування та забезпечення дотримання такої політики системи внутрішнього контролю, яка б надавала можливість менеджерам різних рівнів опиратися на єдиний документ і передбачала її періодичну комплексну оцінку на базі розширеного переліку тестів контролю. У статті обґрунтовано необхідність формування розширеного комплексу тестів для оцінки СВК, що дасть можливість ідентифікувати її прогалини та оперативно вжити заходів для попередження їх виникнення в майбутньому

Ключові слова: аудит, внутрішній аудит, внутрішній контроль, SOX.

Табл.: 1. **Бібл.:** 8.

Мисюк Вікторія Олександрівна – аспірантка кафедри фінансового аналізу та аудиту, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: mysuk091@ukr.net

УДК 657.6.005

Мисюк В. А. Качество системы внутреннего контроля в соответствии с требованиями SOX

Принимая во внимание актуализацию проблемных вопросов, связанных с включением отечественного рынка в зону открытой экономики, возникает вопрос оценки качества контрольной среды представленных на нем компаний. Одним из направлений повышения надежности системы внутреннего контроля (СВК) является ее оценка на соответствие положениям Sarbanes – Oxley Act (SOX). Именно поэтому проблемным вопросом на сегодня для таких компаний является формирование и обеспечение соблюдения такой политики системы внутреннего контроля, которая бы предоставляла возможность менеджерам различных уровней использовать единый документ и предусматривала ее периодическую комплексную оценку на базе расширенного перечня тестов контроля. В статье обоснована необходимость формирования расширенного комплекса тестов для оценки СВК, что позволит идентифицировать ее пробелы и оперативно принять меры для предупреждения их возникновения в будущем.

Ключевые слова: аудит, внутренний аудит, внутренний контроль, SOX.

Табл.: 1. **Библ.:** 8.

Мисюк Виктория Александровна – аспирантка кафедры финансового анализа и аудита, Киевский национальный торговельно-экономический университет (ул. Киото, 19, Киев, 02156, Украина)

E-mail: mysuk091@ukr.net

UDC 657.6.005

Mysiuk V. O. The Quality of the Internal Control System in Accordance with the SOX Requirements

With regard to the actualization of problematic issues related to the inclusion of the domestic market in the open economy area, there is a question of assessing the quality of control environment of the companies represented therein. One of the ways to improve the reliability of the internal control system (ICS) is its assessment on compliance with the provisions of the Sarbanes – Oxley Act (SOX). That is why the problematic issue for such companies today is the formation and provision of an internal control system policy that would allow managers of different levels to use a single document and would consider its periodic comprehensive assessment on the basis of an expanded list of control tests. The article substantiates the necessity to form an expanded set of tests for assessment of the ICS, which will help to identify its gaps and promptly take measures to prevent their occurrence in the future.

Keywords: auditing, internal audit, internal control, SOX.

Tbl.: 1. **Bibl.:** 8.

Mysiuk Viktoriia O. – Postgraduate Student, Department of Financial Analysis and Audit, Kyiv National University of Trade and Economics (19 Kioto Str., Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: mysuk091@ukr.net

З моменту дії Угоди про асоціацію з ЄС Україна поступово вливається в зону відкритої економіки, де до всіх присутніх на ринку компаній висувається вимога формування надійного контрольованого середовища, яке б служило гарантом якості інформації, що в ньому формується. Значна кількість компаній, які до цього часу пережили період фінансової кризи, у своїй тактиці розвитку бізнесу зорієнтовані на зростання, у тому числі за рахунок освоєння нових ринків чи купівлі нових активів. Освоєння додаткових географічних регіонів супроводжується виникненням незапланованих ризиків, у тому числі пов'язаних із шахрайством. За таких умов компанії постають перед дилемою: інвестувати в зростання чи у створення надійного корпоративного середовища, яке б забезпечило дотримання всіх норм і правил, що також є трудомістким процесом, який потребує інвестицій у технології, персонал і навчання. Серед найбільш популярних в Україні та світі заходів захисту від корпоративного шахрайства лідирує система внутрішнього аудиту (далі – СВА) та система внутрішнього контролю (далі – СВК).

Закон про реформу фінансової звітності відкритих акціонерних компаній і захисту інвесторів (або Закон Сарбейнза – Окслі, англ. – *Sarbanes – Oxley Act* – SOX), прийнятий у 2002 р. у США, був уведений у дію як відповідь на ряд серйозних скандалів, що мали відношення до шахрайства у сфері фінансової звітності й неспроможності аудита. Основними цілями прийняття Закону SOX є [1, с. 73]:

- ✦ підвищення якості й прозорості фінансової звітності, а також незалежного аудита й бухгалтерських послуг для публічних компаній;
- ✦ вдосконалення процесу розробки стандартів практики звітності;
- ✦ посилення незалежності підприємств, що займаються аудитом публічних компаній;
- ✦ внутрішній контроль і аудит в управлінні;
- ✦ підвищення корпоративної відповідальності й корисності розкриття фінансової корпоративної інформації;

забезпечення гарантії об'єктивності й незалежності аналітиків з цінних паперів.

У зв'язку з цим протягом останніх років усе більшої популярності набирає модернізація середовища внутрішнього контролю компанії через слідування положенням *Sarbanes – Oxley Act* (SOX). Необхідність більш глибокого дослідження СВК компанії зумовлена тим, що близько 80% респондентів опитування, проведеного Міжнародною фінансовою корпорацією, відчували нестачу інформації про СВК. Своєю чергою, 92% респондентів стверджують, що підприємство стає більш прозорим саме за ефективної СВК у компанії [2].

Постановка проблеми. Протягом останніх років в Україні спостерігається тенденція, за якої представництва міжнародних компаній, чії акції котируються на Нью-Йоркській фондовій біржі, кожного року проводять детальний аудит СВК на предмет відповідності положенням SOX, тим самим розширюючи на практиці перелік процедур, направлених на оцінку її СВК. Така тенденція є виправданою, оскільки відкриті економічні

відносини передбачають інтеграцію бізнесу, що приведе до наповнення національного ринку міжнародними компаніями, які складуть велику конкуренцію на вітчизняному ринку. Разом з тим, багато лідируючих компаній вітчизняного ринку, базуючись на цих положеннях, формують СВК, яка, як передбачається, служитиме гарантом надійності інформації про її діяльність. Саме тому проблемним питанням на сьогодні для таких компаній є формування та забезпечення дотримання єдиної політики СВК, яка б надавала можливість менеджерам різних рівнів опиратися на єдиний документ і передбачала періодичну оцінку СВК на відповідність її цим вимогам.

Дослідженням проблем оцінки контрольованого середовища в рамках проведення аудиту в компаніях, а також узагальненням внутрішнього та/або зовнішнього аудиту достатньо уваги приділили: М. Білуха, В. Бондар, Ф. Бутинець, Н. Виговська, В. Гордополов, Г. Давидова, І. Дмитренко, Н. Дорош, В. Земсков, Т. Зирянова, О. Катрич, Т. Каменська, К. Назарова, І. Несходовський, О. Редько, Б. Усач, Н. Шалімова та ін. Разом з тим, більш ґрунтовного дослідження потребують питання формування проведення якісної оцінки СВК компанії, базуючись на розширенні процедур контролю відповідно до положень SOX.

Виходячи з вищесказаного вважаємо за доцільне обґрунтувати необхідність формування розширеного комплексу тестів для оцінки СВК, що дасть можливість ідентифікувати її прогалини та оперативно вжити всіх заходів для попередження їх виникнення в майбутньому.

Оскільки внутрішній аудит є доволі новим явищем, він потребує власного забезпечення, яке повною мірою ще не сформовано. Тому внутрішні аудиторі широко використовують у практиці норми SOX [3], які вимагають від керівництва організації здійснювати та постійно контролювати систему забезпечення ефективності внутрішнього контролю щодо підготовки фінансової звітності.

Чітку обґрунтовану позицію щодо внутрішнього аудиту та його імперативів аргументують М. Білуха та Т. Микитенко, визначаючи, що внутрішній аудит вирішує для клієнта такі завдання: вивчає систему контролю за активами; перевіряє відповідність контролю політиці суб'єкта господарювання; аналізує ситуації ризику і запобігання банкрутству; використовує ноу-хау для збільшення прибутку й ефективності нової технології; вживає інших заходів, що сприяють розвитку суб'єкта господарювання у бізнесі [4, с. 101–102].

Адаптуючи передову практику, вітчизняні суб'єкти господарювання почали формувати системи внутрішнього аудиту для виконання лише контролюючої функції. З початком запровадження закону SOX його сприйняття було більше сфокусовано безпосередньо на дотриманні вимог законодавства. Участь в управлінні ризиками була лише задумкою. На сьогодні дотримання SOX є важливою складовою системи управління ризиками, яка покликана додавати вартості підприємству.

При формуванні стратегії ефективного управління компанією використанню положень SOX приділяється особлива увага безпосередньо в цілях підви-

щення корпоративної відповідальності та корисності розкриття фінансово-корпоративної інформації. Як свідчать результати проведеного дослідження [2], саме при досягненні цієї цілі спостерігається значне недоотримання інформації її користувачами. Оскільки розвинена економіка передбачає функціонування суб'єктів господарювання на відкритих ринках, наведений факт необхідно сприймати як виклик і застосовувати позитивний досвід інших країн для синергії внутрішнього та зовнішнього аудиту.

Синергійний підхід до взаємодії внутрішнього і зовнішнього аудиту має відчутною перевагою більш значний обсяг і, відповідно, якість аудиторських доказів. Необхідно чітко розмежувати відповідальність зовнішнього аудитора, внутрішнього аудитора та іншого персоналу суб'єкта господарювання. Результат такого чіткого розмежування – підвищення відповідальності як аудитора, так і персоналу суб'єкта господарювання за надану інформацію. Зазначений підхід абсолютно корелюється із провідним світовим досвідом взаємодії внутрішніх та зовнішніх аудиторів, регламентованим SOX. Своєю чергою, розширення завдань внутрішніх аудиторів з тестування системи контролю підприємства підвищуватиме рівень довіри до СВК компанії [5, с. 339].

На практиці внутрішні аудитори проводять оцінку СВК, не надаючи окремого висновку, хоча варто було б, базуючись на положеннях SOX, формувати окремі файли з переліком проведених тестів контролю та їх результатами. На базі цього аудитор зможе аргументувати свій висновок по СВК і надати рекомендації по слабких зонах. Орієнтовний, але не вичерпний, перелік таких тестів, представлено в *табл. 1*.

Беручи за базу інформацію, наведену в табл.1, кожна компанія, виходячи зі специфіки ведення свого бізнесу, може розробити детальний перелік тестів контролю та забезпечити його використання внутрішньокорпоративною політикою. Така деталізація тестів контролю надає можливість визначитися із зоною контролю, видом ризику та ціллю його проведення, що в результаті дасть можливість встановити надійність середовища контролю компанії.

Безпосередньо МСППВА 2110 «Корпоративне управління» [6] прямо вказує на те, що внутрішній аудит повинен давати оцінку та відповідні рекомендації щодо вдосконалення процесів корпоративного управління за допомогою координації діяльності та обміну інформацією між зовнішніми і внутрішніми аудиторами та керівництвом організації, а у МСА 610 «Використання роботи внутрішніх аудиторів» [7] визначено, що зовнішній аудитор повинен розглянути діяльність із внутрішнього аудиту та її вплив на процедури зовнішнього аудиту, якщо такий існує.

Менеджери мають вжити всіх заходів для того, щоб забезпечити високий рівень надійності інформації про діяльність компанії. Реалізувати це завдання можна саме завдяки впровадженню політики по оцінці СВК на відповідність її вимогам SOX, розширивши роботу СВК додатковим комплексом тестів контролю для оцінки СВК.

ВИСНОВКИ

Розробляючи стратегію внутрішнього аудиту компанії, потрібно орієнтуватися на корпоративну стратегію підприємства, у тому числі дотримання політики та процедур, що стосуються його внутрішньокорпоративного середовища та безпосередньо середовища контролю. Робота оптимізованого внутрішнього аудиту зорієнтована на управління ризиками та спрямована на реалізацію корпоративної стратегії підприємства, а отже, варто ініціювати розширення переліку тестів контролю СВК, використовуючи положення SOX. Результати проведення такого тестування не тільки повністю задовольнять інтереси користувачів інформації, надаватимуть обґрунтовані докази про якість СВК внутрішнім аудиторам, а й значно підвищуватимуть рівень довіри зовнішніх аудиторів до результатів роботи внутрішніх. Своєю чергою, такі користувачі, як менеджери та власники, матимуть постійний та оперативний доступ до результатів оцінки СВК компанії, що надасть можливість впливу безпосередньо на ту її зону, яка дійсно має протікати в управлінні та може служити причиною виникнення ризику для бізнесу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Каменська Т. О., Редько О. Ю. Внутрішній контроль і аудит в управлінні: прак. посіб. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. агентств», 2015. 375 с.
2. Дослідження практики внутрішнього аудиту і внутрішнього контролю в Україні (опитування українських компаній і банків про стан внутрішнього аудиту та внутрішнього контролю) // Міжнародна фінансова корпорація. 2008. Червень. С. 73–79.
3. Зырянова Т. В., Терехова О. Е. Внутренний аудит как оценка надежности и эффективности системы внутреннего контроля. *Экономический анализ: теория и практика*. 2006. № 16. С. 8–14; № 17. С. 13–20.
4. Білуха М. Т., Микитенко Т. В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: підручник. Київ: Українська академія оригінальних ідей, 2005. 888 с.
5. Назарова К. О. Синергія внутрішнього та зовнішнього аудиту: дис. ... д-ра екон.наук: 08.00.09. Київ, 2015. 533 с.
6. International standards for the professional practice of internal audit. January 1, 2017. The Institute of Internal Auditors. URL: <http://www.iaa.org.ua>
7. International quality control, auditing, review, other assurance related services pronouncements. 2015. International Federation of Accountants. URL: <http://www.app.com.ua>
8. Sarbanes – Oxley Act. 2002. URL: <http://www.soxlaw.com/s302.htm>

Науковий керівник – Назарова К. О., доктор економічних наук, доцент, завідувачка кафедри фінансового аналізу та аудиту Київського національного торговельно-економічного університету

REFERENCES

- Bilukha, M. T., and Mykytenko, T. V. *Finansovy kontrol: teoriia, reviziia, audyt* [Financial control: theory, audit, audit]. Kyiv: Ukrain-ska akademiia oryhyalnykh idei, 2005.
- “Doslidzhennia praktyky vnutrishnyoho audytu i vnutrishnyoho kontroliu v Ukraini (opytuvannia ukrainskykh kompanii i

Перелік тестів контролю, направлених на оцінку СВК компанії на відповідність її вимогам SOX

Назва тесту контролю	Категорія ризику	Ціль застосування тесту контролю
1	2	3
Розрахунки з кредиторами		
Реальність існування зобов'язань за розрахунками	Помилка та шахрайство	Існування, обгрунтованість та точність інформації про постачальників
Розподіл обов'язків у циклі кредиторської заборгованості	Шахрайство	Існування та обгрунтованість постачальників
Погодження закупівельної політики, матриця авторизації та тристороннє підтвердження операцій	Шахрайство	Авторизація та дійсність рахунків-фактур чи кредитних авізо
Нарахування загальних витрат	Помилка	Повнота та точність нарахувань у розрізі кредиторів
Нарахування загальних витрат	Помилка та шахрайство	Авторизація, обгрунтованість і точність заявленого розміру претензій кредитором
Підтвердження операцій менеджером	Помилка та шахрайство	Повнота, точність та дійсність транзакцій
Оцінка постачальників та визначення політики їх схвалення	Шахрайство	Існування, авторизація та дійсність постачальників
Застосування політики оцінки постачальника та її схвалення	Шахрайство	Існування, авторизація та дійсність постачальників
Схвалення змін менеджером	Помилка та шахрайство	Існування, авторизація, обгрунтованість та точність постачальників
Обгрунтованість та точність інформації	Помилка та шахрайство	Обгрунтованість та точність бухгалтерських проведення
Забезпечення контролю за авторизацією	Шахрайство	Авторизація особи та обгрунтованість операцій
Дотримання політики проведення розрахунків в компанії	Шахрайство	Попередження хабарництва
Робота з електронною СВК		
Підтвердження операцій у електронній системі внутрішнього контролю за операціями	Помилка та шахрайство	Точність та обгрунтованість операцій
Звітування перед головним офісом за відзеркалення фактичного стану справ у електронній СВК	Помилка та шахрайство	Точність та обгрунтованість операцій
Додаткова перевірка локальної документації з даними електронної системи контролю	Помилка та шахрайство	Точність та обгрунтованість операцій
Готівка		
Збереження чеків	Шахрайство	Попередити ризик існування – ризик втрати чи крадіжки чеків
Мандат банку	Помилка та шахрайство	Попередити ризик авторизації
Платежі постачальникам	Помилка та шахрайство	Попередити ризик авторизації
Електронний банкінг	Шахрайство	Попередити ризик авторизації
Підтвердження квитанцій	Помилка та шахрайство	Точність та повнота отримання банківського рахунку та запису по ньому
Операції з іноземними біржами	Помилка та шахрайство	Існування та точність балансів
Узгодження операцій з банком	Помилка та шахрайство	Існування, точність та оцінка залишків готівки

1	2	3
Незаресстровані квитанції	Помилка та шахрайство	Точність і повнота операцій
Проведення та підтвердження групових операцій	Шахрайство	Авторизація нових банківських рахунків
Підтвердження термінів проведення операцій	Помилка та шахрайство	Існування та оцінка залишків готівки
Підтвердження дрібних операцій	Шахрайство	Попередити ризик існування – ризик втрати або крадіжки незначних сум готівки
Термін дії дрібних касових операцій	Помилка та шахрайство	Авторизація, повнота, точність і наявність дрібних касових операцій
Підтвердження строкового депозиту	Шахрайство	Попередити ризик менш оптимального управління грошовими операціями в компанії
Контроль максимальної суми, на яку проводяться операції в компанії	Помилка та шахрайство	Попередити ризик менш оптимального управління грошовими операціями в компанії
Дотримання внутрішньокорпоративної політики компанії		
Наявність книги внутрішньокорпоративної політики компанії	Помилка та шахрайство	Контроль усвідомлення необхідності дотримання політики компанії
Наявність внутрішнього контрольного файлу (опитувальника про проведення заходів, передбачених книгою)	Помилка та шахрайство	Контроль усвідомлення необхідності дотримання політики компанії
Контроль виконання рекомендацій з дотримання політики компанії	Помилка та шахрайство	Контроль усвідомлення необхідності дотримання політики компанії
Інформування працівників про важливість дотримання політики	Помилка та шахрайство	Цілісність колективу, етичні цінності та поведінка керівника
Контракт з працівником	Помилка та шахрайство	Цілісність колективу, етичні цінності та поведінка керівника
Ідентифікація та збереження важливих документів	Помилка та шахрайство	Попередити ризик безперервності бізнесу
Підтримка бізнес-політик клієнта	Помилка та шахрайство	Попередити ризик інформаційної безпеки
Карта ризиків для бізнесу	Помилка та шахрайство	Повнота та точність ідентифікації ризику
Етичні стандарти	Помилка та шахрайство	Цілісність колективу, етичні цінності та поведінка керівника
Закриття звітного періоду		
Записи від руки у бухгалтерських журналах	Помилка та шахрайство	Авторизація, дійсність, точність і повнота транзакцій
Міжгалузеві операції	Помилка та шахрайство	Повнота та точність запису міжопераційних транзакцій
Перегляд угод з контрагентами	Помилка та шахрайство	Попередити ризик того, що податкові питання (зобов'язання, резерви, штрафи тощо) не узгоджені та не відповідають політиці компанії в цілому
Штрафи	Помилка та шахрайство	Точність та повнота податкових положень та платежів
Інші активи	Помилка та шахрайство	Термін дії, повнота та точність транзакцій
Точний облік	Помилка та шахрайство	Попередити ризик невиконання юридичних/законодавчих вимог
Податкове стягнення	Помилка та шахрайство	Точність та повнота податкових платежів

1	2	3
Перехідні розрахунки	Помилка та шахрайство	Повнота та точність транзакцій
Зіставлення план/факт	Помилка та шахрайство	Точність, обґрунтованість та повнота звітності
Виплати акціонерам, збільшення статутного фонду компанії	Помилка та шахрайство	Дотримання законодавчих та нормативних вимог
Нефінансовий контроль та його вплив на контрольне середовище компанії		
Періодичні перевірки дотримання вимог підвищення працівників	Шахрайство	Контроль усвідомлення необхідності дотримання політики компанії
Перевірка середовища, в якому працюють працівники	Шахрайство	Цілісність колективу, етичні цінності та поведінка і контроль усвідомлення працівником себе як частини колективу
Позики працівникам	Помилка та шахрайство	Цілісність, етичні цінності та поведінка працівників
Подарунки	Шахрайство	Попередити хабарництво
Розрахунки з працівниками		
Зміни в розрахунковій відомості по заробітній платі	Помилка та шахрайство	Точність, дійсність та авторизація витрат на заробітну плату
Звіти щодо заробітної плати та затвердження виплат	Помилка та шахрайство	Точність та дійсність витрат на заробітну плату
Платіжна відомість по заробітній платі	Помилка та шахрайство	Точність, дійсність та авторизація витрат на заробітну плату
Працівники в платіжній відомості	Помилка та шахрайство	Точність та дійсність витрат на заробітну плату
Винагорода працівників, які працюють за договором	Помилка та шахрайство	Точність, дійсність та авторизація витрат на заробітну плату
Перехідна заборгованість перед працівниками	Помилка та шахрайство	Точність, дійсність та авторизація витрат на заробітну плату
Дохід		
Визнання доходів	Помилка та шахрайство	Термін дії та повнота отриманих платежів
Огляд звіту з реалізації	Помилка та шахрайство	Оцінка дебіторської заборгованості
Політика кредитних записок	Помилка та шахрайство	Авторизація, дійсність і точність кредитних приміток
Неконкурсні знижки та інші знижки	Помилка та шахрайство	Попередити ризик недотримання клієнтських договорів
Неконкурсні знижки та інші знижки	Помилка та шахрайство	Точність та повнота знижок, отриманих від постачальників
Огляд звітів про вартість робіт	Помилка та шахрайство	Авторизація, дійсність і точність витрат
Огляд накопиченого звіту про дохід	Помилка та шахрайство	Існування, повнота та точність нарахованих доходів
Аналіз старіння доходу відкладеного періоду	Помилка та шахрайство	Існування, повнота та точність попереднього виставлення рахунків та відстрочених доходів
Додаткова перевірка накопиченого доходу	Помилка та шахрайство	Існування, повнота і точність нарахованих доходів

Джерело: авторська розробка.

ЕКОНОМІКА БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І АУДИТ

bankiv pro stan vnutrishnyoho audytu ta vnutrishnyoho kontroliu)" [Investigating the practice of internal audit and internal control in Ukraine (survey of Ukrainian companies and banks on the state of internal audit and internal control)]. *Mizhnarodna finansova korporatsiia*, June (2008): 73-79.

"International quality control, auditing, review, other assurance related services pronouncements. 2015. International Federation of Accountants". <http://www.app.com.ua>

"International standards for the professional practice of internal audit. January 1, 2017. The Institute of Internal Auditors" <http://www.iaa.org.ua>

Kamenska, T. O., and Redko, O. Yu. *Vnutrishnii kontrol i audyt v upravlinni* [Internal control and audit in management]. Kyiv: DP «Inform.-analit. ahentstvo», 2015.

Nazarova, K. O. "Synerhiia vnutrishnyoho ta zovnishnyoho audytu" [Synergy of internal and external audit]: *dys. ... d-ra ekon. nauk*: 08.00.09, 2015.

"Sarbanes-Oxley Act. 2002". <http://www.soxlaw.com/s302.htm>
Zyryanova, T. V., and Terekhova, O. Ye. "Vnutrennii audit kak otsenka nadezhnosti i effektivnosti systemy vnutrennego kontrolya" [Internal audit as an assessment of the reliability and effectiveness of the internal control system]. *Ekonomicheskii analiz: teoriya i praktika*, no. 16; 17 (2006): 8-14; 13-20.

УДК 657.633

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ДЕБІТОРСЬКОЇ ТА КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ

© 2017 АКИМОВА Н. С., ТОПОРКОВА О. В.

УДК 657.633

Акімова Н. С., Топоркова О. В. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості

У статті обґрунтовано необхідність організації внутрішнього аудиту дебіторської та кредиторської заборгованості на підприємствах торгівлі, який дозволить відповідальним особам, що приймають рішення, отримати підтвердження достовірності даних бухгалтерського обліку. Розглянуто теоретичне обґрунтування основ моніторингу та необхідності його проведення в системі бухгалтерського обліку дебіторської та кредиторської заборгованості. Запропонована схема щодо взаємодії суб'єктів контролю, в рамках якої кожен з розглянутих суб'єктів контролю знаходиться в постійній інформаційній взаємодії з іншими підрозділами. Для ефективного контролю за рухом заборгованості організаціям торгівлі рекомендовано використовувати форми оперативної звітності, розроблені в рамках вдосконалення внутрішнього аудиту як інструменту підвищення ефективності системи внутрішнього контролю.

Ключові слова: внутрішній контроль, аудит, розрахунки, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, оперативна звітність.

Рис.: 2. **Бібл.:** 8.

Акімова Наталія Сергіївна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: akimovans@ukr.net

Топоркова Олена Вячеславівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: toporkova.elena@ukr.net

УДК 657.633

UDC 657.633

Акімова Н. С., Топоркова О. В. Информационное обеспечение внутреннего контроля дебиторской и кредиторской задолженности

В статье обоснована необходимость организации внутреннего аудита дебиторской и кредиторской задолженности на предприятиях торговли, который позволит ответственным лицам, принимающим решения, получить подтверждение достоверности данных бухгалтерского учета. Рассмотрено теоретическое обоснование основ мониторинга и необходимости его проведения в системе бухгалтерского учета дебиторской и кредиторской задолженности. Предложена схема по взаимодействию субъектов контроля, в рамках которой каждый из рассмотренных субъектов контроля находится в постоянном информационном взаимодействии с другими подразделениями. Для эффективного контроля за движением задолженности организациям торговли рекомендовано использовать формы оперативной отчетности, разработанные в рамках совершенствования внутреннего аудита как инструмента повышения эффективности системы внутреннего контроля.

Ключевые слова: внутренний контроль, аудит, расчеты, дебиторская задолженность, кредиторская задолженность, оперативная отчетность.

Рис.: 2. **Библ.:** 8.

Акімова Наталія Сергіївна – кандидат економічних наук, професор, професор кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: akimovans@ukr.net

Топоркова Олена Вячеславівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: toporkova.elena@ukr.net

Акімова Н. С., Топоркова О. В. The Information Support of the Internal Control of Receivables and Accounts Payable

The article substantiates the necessity of organization of internal audit of receivables and accounts payable at the trade enterprises, which will allow the decision-makers to obtain confirmation of the validity of the accountance data. The theoretical substantiation of bases of monitoring together with necessity of its carrying out in the accountance system of accounts receivable and accounts payable was considered. The scheme on interaction of subjects of control has been proposed, in terms of which each of the examined subjects of control is in constant information interaction with other divisions. To effectively control the movement of debt, trade organizations are encouraged to use the forms of operational reporting developed as part of improving internal audit as a tool to enhance the efficiency of the internal control system.

Keywords: internal control, auditing, calculations, receivables, accounts payable, operational reporting.

Fig.: 2. **Bibl.:** 8.

Акімова Наталія С. – PhD (Economics), Professor, Professor of the Department of Accounting, Audit and Taxation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivka Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: akimovans@ukr.net

Топоркова Олена В. – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting, Audit and Taxation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivka Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: toporkova.elena@ukr.net